

DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-4224-2022-37-05>

УДК (UDC) 338

Л. В. КОВАЛЬСЬКА, канд. геогр. наук,

доцент кафедри туризмознавства і краєзнавства

e-mail: gnatuk_L@ukr.net ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7582-8249>

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

вул. Шевченка, 64, м. Івано-Франківськ, 76000, Україна

Т. І. ТКАЧЕНКО, канд. геогр. наук,

доцент кафедри готельного господарства та туристичного бізнесу

e-mail: todria@ukr.net ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9447-567X>

Київський національний університет культури і мистецтв

вул. Євгена Коновальця, 36, Київ, 02156, Україна

ВПЛИВ ТУРИЗМУ НА ЕКОНОМІКУ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ

Мета. Визначення впливу туризму на економічне, соціальне та природне середовища, а також ролі туристичної галузі в економіці світу, України, зокрема в межах Івано-Франківської області.

Методи. Статистичні, методи аналізу, синтезу, графічний та методи логічного узагальнення.

Результати. Проведено порівняння ВВП в світовій та національній економіках у відсотковому та кількісному (умовних одиницях) показниках. Для аналізу ролі туристичної індустрії в економіку світу та України наведено кількісні показники витрат туристів та прибуток туристичного бізнесу. Встановлено причину та представлено величину змін у кількості працівників туристичного бізнесу впродовж 2019 – 2020 рр. Виділено основні країни-донори та країни-реципієнти туристів. Проведено моніторинг стану туристичного ринку в Івано-Франківській області станом на 01.09.2020 р. Ринок туристичних послуг у світі в період розвитку пандемії COVID -19 зазнав значних трансформацій, що відзначилось як у зменшенні робочих місць у туристичному бізнесі, так і у зменшенні показника ВВП, прибутку в туризмі та витрат споживачів туристичних послуг. На прикладі основного туристичного магніту – курорту Буковель Івано-Франківської області проаналізовано попит на туристичному ринку. Встановлено, що розвитку туризму на теренах Івано-Франківської області сприяють грантові програми, а саме – Програма підтримки ініціативи місцевих карпатських громад

Висновки. Національний туристичний ринок спрямував свою діяльність на задоволення потреб внутрішніх туристів. Основним туристичним магнітом Івано-Франківської області залишився курорт Буковель. Подальший розвиток туристичного бізнесу, зокрема, в межах України, залежатиме від державних інвестицій та грантових програм як національних так і міжнародних.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: туристичний ринок, витрати туристів, прибуток від туристичного бізнесу, зайнятість населення, суб'єкти туристичної діяльності

Як цитувати: Ковальська Л. В., Ткаченко Т. І. Вплив туризму на економіку в період пандемії *Людина та довкілля. Проблеми неоекології.* 2022. Вип. 37. С. 54-61. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-4224-2022-37-05>

In cites: Kovalska L. V., & Tkachenko T.I. (2022). Impact from tourism on the economy during the pandemic time. *Man and Environment. Issues of Neoeology*, (37), 54-61. <https://doi.org/10.26565/1992-4224-2022-37-05> (in Ukrainian)

Вступ

Про вплив туризму на економіку країни, зокрема, на зайнятість населення, ВВП від туризму в економіку країн у різних регіонах світу частково висвітлено у звітах WTTC, Oxford Economics [1], що дає певне уявлення про місце тої чи іншої країни на

міжнародному туристичному ринку та визначає рейтинг країн-лоббістів-титанів туристичного бізнесу. Така інформація слугує важливим інструментом, який допомагає органам державного та приватного секторів обрати певний напрям та види туристичної

© Ковальська Л. В., Ткаченко Т. І., 2022

This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0.

діяльності, які в майбутньому будуть перспективними. На основі прийнятих рішень, які закладені у стратегії розвитку туризму регіону/країни, формується політика та інвестиційна підтримка цього сектору економіки, що є вельми важливим у подальшому розвитку галузі як у світовому так і національному аспектах.

Україна, яка має потужний туристичний потенціал, при визначенні пріоритетних напрямів туристичної діяльності, має всі шанси зайняти чільне місце на міжнародному туристичному ринку й створити якісний конкуруючий туристичний продукт, як для міжнародних так і внутрішніх туристів. Тому слід приділяти значну увагу на роль

туризму в економіці України, а саме: ВВП від туризму, кількість зайнятих у сфері обслуговування, зокрема, туризмі, рівень заробітної плати, країни-реципієнти українських туристів та країни-донори туристів для національного туристичного бізнесу, державні та недержавні, національні та міжнародні програми розвитку туризму.

Мета – визначення впливу туризму на економічне, соціальне та природне середовища, а також ролі туристичної галузі в економіці світу, України, зокрема в межах Івано-Франківської області на основі ВВП, кількості прибутків туристів, величини витрат, зайнятості в галузі тощо.

Результати та їх аналіз

Дослідження ґрунтується на світових та національних статистичних даних туристичного сегменту економіки. Використано методи аналізу, синтезу, графічний та методи логічного узагальнення.

Значення світової туристичної індустрії сьогодні вражаюча і далекосяжна. Зумовлено це тим, що туризм може генерувати позитивний або негативний вплив за трьома основними категоріями: економічний, соціальний та екологічний. Ці впливи аналізуються з використанням даних, зібраних з підприємств туристичного бізнесу, державними й не державними структурами та організаціями.

Згідно зі звітом UNWTO International Tourism Highlights за 2019 рік, кількість міжнародних туристичних прибутків досягла 1,5 мільярда, що на 4% більше ніж у 2018 році [2]. Це зумовлено було зростанням світової економіки, зокрема, туристичної галузі, а також зростанням частки середнього класу, яке готове до подорожей, в тому числі із країн з перехідною економікою й технологічним прогресом та більш доступною ціною політикою на сферу послуг, в тому числі й туристичну. За даними UNWTO (2019) експортні надходження від туризму, або сума надходжень від міжнародного туризму та пасажирських перевезень, досягли рекордних 1,7 трильйона доларів США. Це свідчить про те, що галузь є головним економічним двигуном зростання та розвитку у світі.

Європа традиційно була регіоном з найбільшими витратами на туризм – 570 мільярдів доларів США, за нею йдуть Азійсько-Тихоокеанський регіон (435 мільярдів доларів

США), Америка (334 мільярди доларів США), Близький Схід (73 мільярди доларів США) та Африка (38 доларів США). мільярд). В Азії спостерігається найсильніший приріст як прибутків (+7%), так і витрат (+7%). У Африці в рівній мірі зріс показник кількості прибуттів, що свідчить про новий інтерес до подорожей на континент.

Туристичні потоки по всьому світу показують стабільне зростання уже впродовж тривалих років. У 2019 році кількість міжнародних туристичних поїздок досягла 1,5 мільярда [3].

За даними UNWTO (2019) зростання кількості подорожуючих зумовлена такими тенденціями подорожування:

- «для змін». Вагоме місце тут займає поїздки до автентичних місць, ознайомлення з життєвим устроєм місцевого населення, трансформацією сприйняття світу.
- для підвищення соціального статусу, «показати» або зафіксувати «інстаграмні» моменти, враження та відвідати місця, гідні селфі.
- заради фізичного оздоровлення (ведення здорового способу життя через активні подорожі, в тому числі: прогулянки, оздоровчий та спортивний туризм тощо).
- підйому економіки «доступу».
- з пріоритетом на індивідуальні (в тому числі сімейні) подорожі, що зумовлено значною часткою подорожуючих осіб третього віку, різновікових груп (кількох поколінь) й т.д.
- з підвищенням інформаційної доступності до об'єктів туристичного показу, зростанням освіченості та підвищенням культури

споживачів туристичних послуг (акцент зроблено на екологічну пропаганду, наслідків зміни клімату й ін.) [4].

Крім економічного, спостерігається й соціальний вплив у туризмі, що зумовлено взаємовідносинами між реалізатором та клієнтом, клієнтом–клієнтом й т.д. Їх поведінка визначається їхнім сприйняттям переваг і загроз, які вони створюють під час взаємодії. У більшості випадків спостерігаються позитивні соціальні наслідки туризму, а саме: ознайомлення з полікультурним середовищем, толерантності та інклюзії до різних верств та категорій населення країни-реципієнта туристів, підвищення якості обслуговування, зростання культурно-мистецьких масових заходів тощо.

Однак, Програмою ООН з навколишнього середовища (UNEP, 2003a) [5] зазначено, що сьогодні помітний й негативний соціальний вплив туризму на країни-реципієнти, зокрема на місцеве населення. Цей вплив може проявлятися у загрозі асиміляції, а згодом і у зникненні автентичності корінного населення, конфлікту на тлі культурних та релігійних усталених правил, наприклад, створення потужного напрямку – ЛГБТ-подорожі, секс-туризм тощо.

За даними UNEP (2003b) [6], розвиток туризму має й двоякий вплив на довкілля. З одного боку нераціональне, надмірне використання та нехтування природними ресурсами призводить до їх деградації й забруднення. А з іншого – природне середовище виступає передумовою та матеріально-сировинною базою для галузі, зокрема, для екотуризму, активного, лікувально-оздоровчого та інших видів туризму. Незважаючи на те, що туризм базується на природній, культурно-історичній спадщині, підвищенні рівня обслуговування та якості туристичного продукту, у своєму розквіті він здатний знищити сам себе, а саме, за рахунок розвитку інфраструктури: інженерно-архітектурних рішень, надмірного рекреаційного навантаження тощо, що безпосередньо впливає на зниження рівня атрактивності туристичного об'єкту/дестинації.

Прямі, непрямі та індуковані наслідки ведення туристичного бізнесу в економіці країн світу виражаються перш за все у кількості зайнятих у цій галузі та частки ВВП. На їх показники, а також на розвиток туризму в цілому впливають й суб'єктивні фактори, наприклад, санітарно-епідеміологічна ситуація в країні чи в світі [7].

У період розвитку пандемії COVID-19, загальний ВВП у 2020 знизився й становив 5.5% в еквіваленті 4,671 трильйона дол США, у порівнянні з 2019 р. – 10.4% й відповідно 9,2 трильйона дол США. Загальна зміна ВВП туризму у 2020 р. становила -49.1%, що дорівнювала -4,499 млрд дол США. Зміна ВВП світової економіки сягнуло – -3.7%.

Відповідно, спостерігалася зміна кількості робочих місць до та під час поширення пандемії. Протягом 2014–2019 рр., до пандемії COVID-19, кількість створених нових робочих місць у туристичному секторі у світі складала 1 з 4, тобто 10,6% усіх робочих місць або 334 мільйонів вакансій. Загальний внесок туризму в працевлаштуванні станом на 2020 р. становив 6,3 % від загальної зайнятості. У цьому ж році було втрачено 62 мільйони робочих місць, тобто падіння становило 18,5%, а саме, у 2020 р. стало 272 млн мільйони зайнятих у цьому секторі в усьому світі або 1 з 11 робочих місць [8]. Впродовж року зміну роботи провели –11.9 % осіб [9].

Відбулося й помітне скорочення заробітної плати, що пов'язано з банкрутством суб'єктів туристичної діяльності, заборонаю виїзду в/з країни, ліквідацією авіарейсів тощо. У той же час витрати міжнародних відвідувачів у 2019 році склали 1,7 трлн доларів США, або 6,8 % загального експорту чи 27,4 % світового експорту послуг значно скоротилися станом на 2020 рік.

Останні щорічні дослідження WTTC підтверджують, що:

- сектор подорожей і туризму зазнав збитків майже на 4,5 трлн доларів США і досяг 4,7 трлн доларів США в 2020 році, при цьому внесок у ВВП знизився на приголомшливі 49,1% порівняно з 2019 роком; відносно падіння ВВП світової економіки на 3,7% у 2020 році.

- скорочені робочих годин, які без повного відновлення Travel & Tourism можуть бути втрачені.

- витрати внутрішніх туристів скоротилися на 45%, тоді як витрати міжнародних відвідувачів зменшилися на безпрецедентні 69,4%.

Україна відноситься до країн із незначним впливом туристичної галузі на національну економіку. Однак, на тлі світових змін галузь також зазнала трансформації, зокрема економічних [10].

У 2019 р. сумарний внесок ВВП від туризму становив 6,3 % від загальної економіки, що в еквіваленті до гривні дорівнював 257,5 млрд грн або 9 553,0 млн дол США, тоді як у 2020 р. – 3,4 % від загальної економіки, й, відповідно, 143,6 млрд грн або 5 327,2 млн дол США. Такі показники ВВП від туризму знизились на 44,2 % проти +2,3% реальний ВВП економіки.

Національний туристичний бізнес впродовж 2019 року приніс прибуток на суму 142,2 млрд грн. Витрати туристів склали 5 275,0 млн дол США У 2020 р. прибуток склав 85,9 млрд грн, а витрати споживача туристичних послуг – 3 184,8 млн. дол. США, що на 39,6% або на 2 090,1 млн. дол. США менше ніж у 2019 р.

Від міжнародного туризму (в'їзного) у 2019 р. Україна отримала 61,9 млрд грн, що становить 3,7 % від загального експорту (2296,8 млн дол. США). У 2020 р. – 15,0 млрд грн, що склало 0,9 % витрат від загального експорту (557,6 млн дол. США). Іноземні туристи впродовж року зменшили суму витрат на -75,7 % або 1 739,2 млн дол. США.

Характеризуючи туристичну галузь України слід зазначити, що у сумарному показнику витрат туристів станом на 2019 р. лівова частка припадає на витрати внутрішні – 5 275,0 млн дол США, що становлять 70 %. Витрати іноземних туристів становлять 2296,8 млн дол США, відповідно, 30 %. У 2020 р. внутрішні витрати склали 3 184,8 млн дол США (85%), а міжнародні – 557,6 млн дол США (15%).

При цьому витрати на дозвілля у 2019 р становили 7 026,6 млн дол США (93%), а на туризм – 545,2 млн дол США (7%). У 2020 р витрати на дозвілля склали 3 609,4 млн дол США (96%), а на туризм – 133,0 млн дол США (4%).

Основними країнами-донорами туристів впродовж 2019 – 2020 рр. виступали країни близького зарубіжжя (рис.1). Дещо інша ситуація спостерігалася для країн-реципієнтів українських туристів (рис.2).

Аналізуючи національний показник зайнятості населення в туристичній галузі, слід зазначити, що частка працюючих знаходиться в межах 1.4 % [11]. Моніторинг стану туристичного ринку в Івано-Франківській області станом на 01.09.2020 р. показав, що найбільше постраждав ринок зайнятості індустрії туризму області, а саме: 646 найманих працівників було звільнено. Чисельність штатних працівників у готельній індустрії зменшилась на 6.18 %, у ресторанній справі – на 10.51 %, у сфері туристичного бізнесу – на 22.04 % [12]. Ринок індустрії туризму в межах області впродовж 2020 р. продемонстрував гнучкість, в контексті створення нових суб'єктів господарювання, а також зміни основного КВЕДу. Кількість зареєстрованих на початку року суб'єктів туристичної діяльності упродовж 2020 року практично не змінилось. Кількість суб'єктів господарювання, які припинили діяльність усереднено становить 9 %. Здебільшого, це фізичні особи-підприємці.

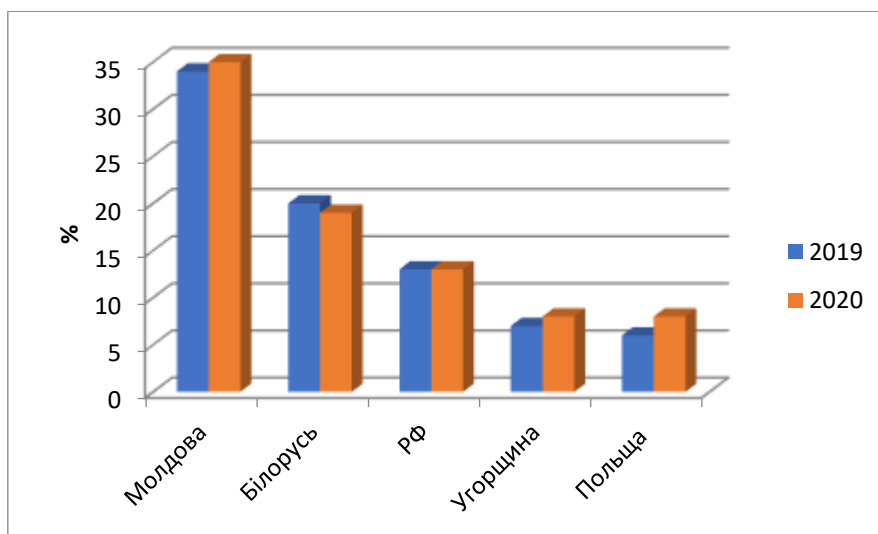

Рис. 1 – Основні країни-донори туристів станом на 2019 – 2020 рр.[1-3]

Fig. 1 – The main donor countries of tourists as of 2019-2020 [1-3]

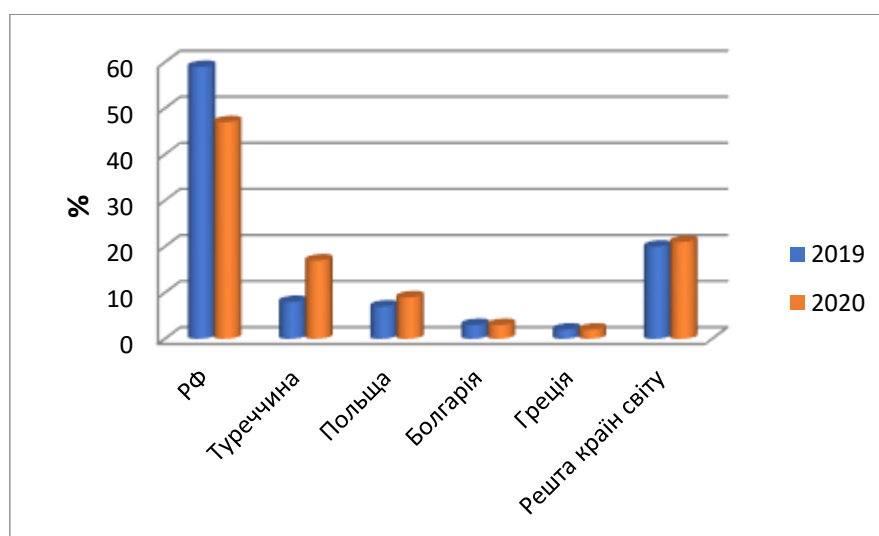

Рис. 2 – Країн-реципієнтів українських туристів станом на 2019 – 2020 рр. [1-3]

Fig. 2 – Countries receiving Ukrainian tourists as of 2019-2020 [1-3]

Туристичний збір Івано-Франківської області за 2020 рік становить 5,6 млн грн, або 91,74 % показника 2019 року. У відсотковому відношенні він становив 4,28 % від загальної суми надходжень до місцевих бюджетів від сплати туристичного збору в Україні. Станом на 2020 р. національний туристичний збір становив 130,6 млн гривень. Це на 34% менше, ніж роком раніше, коли до бюджетів надійшло понад 196 млн грн [13].

Івано-Франківська область у 2021 році отримала 10,4 млн грн туристичного збору, що на 85% більше, ніж за 2020 рік. Серед територіальних громад у межах Івано-Франківської області лідерами серед надходжень стали: Поляницька – майже 6,4 (6,39) млн грн, Івано-Франківська – 1,6 млн грн., Яремчанська – 0,8 млн грн [14].

Основним туристичним магнітом Івано-Франківської області виступає курорт Буковель, який знаходиться на території Поляницької територіальної громади. На лівову частку відпочиваючих на Буковелі склали туристи з Молдови, Білорусії та країн ЄС. У зв'язку із запровадженням тимчасового безвіз з Китайською Народною Республікою на 2022 рік очікувався бум туристів-китайців.

У межах національних міст-донорів туристів на курорт Буковель виступали, в основному, Київ, Харків та Одеса. Вікова категорія споживачів туристичної галузі – 30–45 років, за фінансовими спроможностями –

поступаються позиціями й атрактивні туристичні дестинації Карпат для короткотермінових відвідувачів (2–7 дні). Ними стали території м. Івано-Франківськ, м. Яремче, а також м. Косів та смт. Верховина [15].

За даними прес-служби курорту Буковель з травня по листопад 2020 р. тут побували понад 30 тис туристів з Саудівської Аравії, Бахрейну та Катеру. Середні витрати за добу становили 700 дол США. За прогнозами у 2022 році бум туристів з арабських країн мав припадати на травень-вересень місяці, оскільки цьому сприяють комфортні кліматичні умови в Україні. Серед відпочиваючих переважають туристи у віці 40-60 років. В основному – це сімейні пари. За статками – багаті (шейхи) та середнього класу – вчителі, лікарі й т. д. Основний попит у закладах харчування на халяль. У зв'язку з цим піднялася ціна на сири, зокрема бринзу з баранячого молока й бараняче м'ясо.

багаті. За добу у середньому вони витрачали коло 2000 грн. У період Новорічно-Різдвяних свят 2020 – 2021 р. до Івано-Франківської області туристи приїжджали з Молдови та Румунії, а також з Німеччини й Італії. За добу у середньому вони витрачали 1700 грн.

На теренах Івано-Франківської області туроператорами та турагентами впродовж 2019 р. – 2020 р. загальна кількість обслугованих туристів становила 126024 осіб (табл.1).

Таблиця 1

Кількість туристів Івано-Франківської області, обслугованих туроператорами та турагентами, за видами туризму [16]

Table 1

The number of tourists of the Ivano-Frankivsk region, served by tour operators and travel agents, by types of tourism [16]

Рік	Кількість туристів, обслугованих туроператорами та турагентами, усього	У тому числі, осіб		
		в'їзні (іноземні) туристи	виїзні туристи	внутрішні туристи
2019	63545	2295	25146	36104
2020	62479	1569	10430	50480

Розвитку туризму на теренах Івано-Франківської області сприяє Програма підтримки ініціативи місцевих карпатських громад. Зокрема, впродовж 2020 р. за кошти Івано-Франківської обласної ради і державного бюджету в рамках проекту «Карпатська мережа регіонального розвитку», який втілює Асоціація Єврорігійон «Карпати – Україна» у партнерстві з Мінрегіон на території

області втілено 25 проєкти бюджетом понад 5 млн грн.

Укріплення позицій рекреаційного комплексу, туристичної дестинації на національному туристичному ринку можливе за умов наявної конкурентоздатної послуги/продукту та її діджиталізації, чіткої стратегії розвитку галузі, забезпечення безпеки та задоволення потреб споживачів туристичних послуг [17].

Висновки

Ринок туристичних послуг у світі в період розвитку пандемії COVID-19 зазнав значних трансформацій, що відзначилось як у зменшенні робочих місць у туристичному бізнесі, так і у зменшенні показника ВВП, прибутку в туризмі та витрат споживачів туристичних послуг. Україна хоч і зазнала змін, проте не значних. Кількість зареєстрованих суб'єктів туристичної діяльності впродовж 2019 – 2022 рр. практично не змінилася. Проте кількість робочих місць скоротилася. Національний туристичний ринок спрямував свою діяльність на задоволення потреб внутрішніх туристів.

Івано-Франківська область має потужний туристичний потенціал, щоб бути однією з центральних тем не лише в Україні, а й у Європі. Основним туристичним магнітом Івано-Франківської області залишився курорт Буковель. Подальший розвиток туристичного бізнесу, зокрема, в межах України, залежатиме від державних інвестицій та грантових програм як національних так і міжнародних. Для цього потрібні фінансові ресурси у вигляді окремого рядка у державному бюджеті та сильне лоббі.

Конфлікт інтересів

Автори заявляють, що конфлікту інтересів щодо публікації цього рукопису немає. Крім того, автори повністю дотримувалися етичних норм, включаючи плагіат, фальсифікацію даних та подвійну публікацію.

Список використаної літератури

1. Economic Impact Reports. URL: <https://wttc.org/Research/Economic-Impact>. Дата оновлення 18 грудня 2021 р.
2. UNWTO. Торік зафіксовано 1,5 мільярда туристичних подорожей. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/2859960-torik-zafiksovano-15-milarda-turistichnih-podorozhej-unwto.html>
3. Туристичні потоки світу. URL: <https://www.unian.ua/tourism/news/10839209-kilkist-mizhnarodnih-turistichnih-pojizdok-dosyagla-1-5-milyarda.html>
4. International Tourism Highlights. URL: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284421152>

5. UNEP Annual Evaluation Report 2003. URL: <https://www.unep.org/resources/synthesis-reports/unep-annual-evaluation-report-2003>
6. United Nations Environment Programme. URL: <https://www.loc.gov/item/lcwaN0010018>
7. Kovalska L., Chorna L., Shchuka H., Polyovy L., Mykhailiuk V. Impact of COVI-19 on tourism 2020. Географія та туризм. 2021. С. 3–12. DOI: <https://doi.org/10.17721/2308-135X.2021.61.3-11>
8. Частка туризму у світовому ВВП. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/economic/739849.html>
9. Ukraine, 2021 Annual Research: Key Highlights URL: <https://wtc.org/Research/Economic-Impact>
10. Kovalska L.V., Shchuka H.P., Mikhailuk A.R., Zagnibida R.P., Tkachenko T.I. Development of tourism is in the epoch of economically-politically reforms and war in Ukraine. *Journal of geology, geography and geoecology*. 2020. 29(1), 94–101. URL: <https://doi.org/https://doi.org/10.15421/112009>
11. Атаманчук З.А., Дем'янова Ю.О. Міжнародний туризм як пріоритетний напрям соціально-економічного розвитку держав світу. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка*. Випуск 2(54). 2019. С. 23–28. URL: <http://visnyk-ekon.uzhnu.edu.ua/article/view/184847>
12. Індустрія туризму і сфера гостинності в Україні та світі: сучасний стан, проблеми й перспективи розвитку : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Луцьк, 29 листопада 2021 р.) . відпов. ред. Л.В. Льїн. Луцьк : ПП Іванюк, 2021. 156 с.
13. Туристичний збір Укрінформ. 2021 URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/3380943-ivanofrankivsina-torik-zarobila-104-miljona-griven-turisticnogo-zboru.html>
14. Буковель заробив найбільший туристичний збір на Прикарпатті. URL: <https://4studio.com.ua/novyny/bukovel-zarobiv-najbilshyj-turystychnyj-zbir-na-prykarpatti/>
15. Статистика. Івано-Франківська обласна державна адміністрація. URL: <https://www.if.gov.ua/turizm/statistika-tourism>
16. Статистика. Івано-Франківська область. Туризм. URL: <https://ifstat.gov.ua/INDEX.HTM>
17. Євтушенко В. А., Рахман М. С., Мангушев Д. В. Вплив міжнародного туризму на економічний розвиток та імідж окремої країни. Світова економіка та міжнародні відносини. *Проблеми економіки*. № 2, 2017. С. 26–34. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2017-2_0-pages-26_34.pdf

Стаття надійшла до редакції 08.05.2022

Стаття рекомендована до друку 27.05.2022

L. V. KOVALSKA, PhD (Geography),

Associate Professor of the Departments of Tourism and Local Studies

e-mail: gnatuk_L@ukr.net ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7582-8249>

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

64, Shevchenko, St., Ivano-Frankivsk, 76000, Ukraine

T. I. TKACHENKO, PhD (Geography),

Associate Professor of the Department of Hotel Management and Tourism Business

e-mail: todria@ukr.net ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9447-567X>

Kyiv National University of Culture and Arts

36, Evgena Konovaltsia, Str., Kyiv, 02156, Ukraine

IMPACT FROM TOURISM ON THE ECONOMY DURING THE PANDEMIC TIME

Purpose. Determination of the impact from tourism on the economic, social and natural environment, as well as the role of the tourism industry on the world economy, Ukrainian economics, in particular, within of the Ivano-Frankivsk region.

Methods. Statistical, methods of analysis, synthesis, graphic and logical generalization methods.

Results. We compared the GDP in terms of the world and the national economics both in percentage and quantitative (conditional units) indicators. To analyze the role of the tourism industry in the world and UA economics, the quantitative indicators for tourist expenses and the income of the tourist business are given. The reason was identified and the changes in the numbers of employees, involved in tourism during 2019-2020 are presented. The main donor countries and recipient countries of tourists were highlighted. The tourist market in the Ivano-Frankivsk region was analysed as of September 1, 2020. The market of tourist services in the world during the Covid-19 pandemic has undergone significant transformations, which were noted both in the reduction of job numbers in the tourism business and in the reductions of the GDP indicator, profit in tourism and expenses by tourism service consumers. The demand on the tourist market was analyzed using the example of the main tourist

magnet – the Bukovel resort – Ivano-Frankivsk region. It has been established that the development of tourism in Ivano-Frankivsk region is facilitated by grant programs, namely, the Program for supporting the initiative of local Carpathian communities

Conclusions. The national tourist market directed its activities to meet the needs of domestic tourists. The Bukovel resort remains the main tourist magnet in Ivano-Frankivsk region. Further development of the tourism business, in particular, within Ukraine, will depend on state investments and grant programs, both national and international ones.

KEY WORDS: tourism market, tourist expenses, income from tourism business, population employment, subjects of tourism activity

References

1. Economic Impact Reports. (2021). Retrieved from <https://wtcc.org/Research/Economic-Impact>.
2. UNWTO. Last year, 1.5 billion tourist trips were recorded. Retrieved from: <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/2859960-torik-zafiksovano-15-milarda-turistichnih-podorozej-unwto.html>
3. Tourist flows of the world. Retrieved from <https://www.unian.ua/tourism/news/10839209-kilkist-mizhnarodnih-turistichnih-pojizdok-dosyagla-1-5-milyarda.html>
4. International Tourism Highlights. URL: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284421152>
5. UNEP Annual Evaluation Report (2003). Retrieved from <https://www.unep.org/resources/synthesis-reports/unep-annual-evaluation-report-2003>
6. United Nations Environment Programme. Retrieved from <https://www.loc.gov/item/lcwaN0010018>
7. Kovalska, L., Chorna, L., Shchuka, H., Polyovy, L., & Mykhailiuk, V. (2021). Impact of COVI-19 on tourism 2020. *Geography and tourism*, (61), . 3–12. <https://doi.org/10.17721/2308-135X.2021.61.3-11>
8. Share of tourism in world GDP. Retrieved from <https://ua.interfax.com.ua/news/economic/739849.html>
9. Ukraine, (2021). Annual Research: Key Highlights URL <https://wtcc.org/Research/Economic-Impact>
10. Kovalska, L.V., Shchuka, H.P., Mikhailuk, A.R., Zagnibida, R.P., & Tkachenko, T.I. (2020). Development of tourism is in the epoch of economically-politically reforms and war in Ukraine. *Journal of geology, geography and geoecology*. 29(1), 94–101.: <https://doi.org/https://doi.org/10.15421/112009>
11. Atamanchuk, Z.A., & Demyanova, Yu.O. (2019). International tourism as a priority area of socio-economic development of the countries of the world. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Economy series*. 2(54), 23–28. Retrieved from <http://visnyk-ekon.uzhnu.edu.ua/article/view/184847>
12. Ilyin L.V. (Ed.). (2021). The tourism industry and the field of hospitality in Ukraine and the world: current state, problems and development prospects. Lutsk: PP Ivanyuk.
13. Ukrinform tourist tax. (2021). Retrieved from <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/3380943-ivanofrankivsina-torik-zarobila-104-miljona-griven-turistichnogo-zboru.html>
14. Bukovel earned the largest tourist tax in the Carpathians. (2021). Retrieved from <https://4studio.com.ua/novyny/bukovel-zarobyv-najbilshyj-turystychnyj-zbir-na-prykarpatti/>
15. Statistics. Ivano-Frankivsk Regional State Administration. (2021). Retrieved from <https://www.if.gov.ua/turizm/statistika-tourism>
16. Statistics. Ivano-Frankivsk region. Tourism. (2021). Retrieved from <https://ifstat.gov.ua/INDEX.HTM>
17. Yevtushenko, V. A., Rakhman, M. S., & Mangushev, D. V. (2017). The impact of international tourism on the economic development and image of a particular country. *World economy and international relations. Problems of economics* (2), 26–34. Retrieved from https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2017-2_0-pages-26_34.pdf

The article was received by the editors 08.05.2022

The article is recommended for printing 27.05.2022